

Tweede kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de woordvoerders Cultuur
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Utrecht, 25 juni 2014 | 066.104.26/JB/pg/gd (per email verzonden)

Betreft: reactie op brief beleidsreactie van minister Bussemaker
inzake het advies 'Meedoen is de Kunst'

Geachte leden van de Tweede Kamer, geachte woordvoerders cultuur,

In ons land vindt een snelle en ingrijpende afbraak plaats van de lokale en regionale voorzieningen voor cultuureducatie en -participatie. Sterke bezuinigingen bij gemeenten en provincies zijn hiervan de eerste oorzaak. Reeds in 2011 was dit reden voor VNG, kennisinstituut Cultuurnetwerk (thans LKCA) en branchevereniging Kunstconnectie om u een gezamenlijke brandbrief te sturen.

Medio 2013 geven de minister en de VNG opdracht aan de Raad voor Cultuur om de situatie nader in beeld te brengen en aanbevelingen te doen omtrent het gewenste voorzieningenniveau voor cultuureducatie en -participatie in ons land. Het advies van de Raad 'Meedoen is de kunst' is op 6 maart 2014 gereed gekomen. De VNG stuurde op 19 juni haar reactie aan de minister. De minister heeft haar beleidsreactie op 20 juni naar uw Kamer verstuurd. Op 2 juli debatteert uw Kamer over deze kwestie.

Ter voorbereiding op dit debat brengen wij – branchevereniging Kunstconnectie, 20 grote centra voor de kunsten verenigd in de Manifestgroep, belangenvereniging Kunsten '92 en de Federatie-Cultuur - het volgende onder uw aandacht.

1. Het advies van de Raad voor Cultuur beantwoordt de cruciale vragen over de borging van cultuureducatie en -participatie niet

Het advies van de Raad voor Cultuur geeft een krachtig signaal over het belang van de lokale voorzieningen en over de urgentie om de afbraak ervan een halt toe te roepen. De Raad gaat echter niet in op de kernvragen over verantwoordelijkheid en borging van cultuureducatie en -participatie, mede gericht op de gewenste continuïteit.

Wij werken deze punten hieronder kort uit en doen u suggesties om de minister te kunnen voorleggen in het aanstaande debat op 2 juli.

2. De minister neemt afstand

De minister onderschrijft het "grote belang" van de lokale voorzieningen voor het culturele leven in ons land. De voorzieningen vervullen volgens de minister een belangrijke functie in de culturele keten en hebben tevens belangrijke maatschappelijke en economische waarde. Vervolgens constateert de minister dat de bezuinigingen van de lokale overheden het risico met zich meebrengen dat deze waardevolle voorzieningen worden afgebroken, waardoor de toegankelijkheid,

kwaliteit, diversiteit en spreiding van deze voorzieningen onder druk komen te staan. De minister signaleert dat de "markt" van particuliere aanbieders een belangrijk deel van het aanbod verzorgt en dat de lokale overheden dit gegeven kunnen betrekken bij hun beleid. Maar de minister vindt óók dat daarmee de verantwoordelijkheid van de overheden niet buiten beeld mag raken: "De overheden zijn ervoor verantwoordelijk dat wat belangrijk is in het licht van de toegankelijkheid, diversiteit, kwaliteit en spreiding van de actieve cultuurparticipatie, ook daadwerkelijk gebeurt. Zij blijven aanspreekbaar op het totaal", zo schrijft de minister. Als toetssteen daarvoor verwijst de minister de door de Raad voor Cultuur benoemde noodzakelijke elementen voor een goede basisvoorziening: locatie, programma, promotie, vindbaarheid en toegankelijkheid.

Echter, door *wie* de overheden daarop moeten worden aangesproken en op grond waarvan kan worden bepaald of deze elementen voldoen aan "dat wat belangrijk is" in het licht van toegankelijkheid, diversiteit, kwaliteit en spreiding, daarover laat de minister zich niet uit. De minister geeft hiermee aan dat zij borging van het door haar en de Raad voor Cultuur aangedragen "grote belang" van de lokale voorzieningen – en de maatschappelijke waarden en belangen die zij vertegenwoordigen – niet mogelijk of wenselijk acht.

3. Reactie en voorstel voor borging en houvast

Wij begrijpen goed dat een beweging naar centraal toezicht op lokale voorzieningen op dit moment niet goed past bij de ingezette grootschalige decentralisaties. Ook zien wij in, dat een meer directieve rol van de overheid niet past in het huidige bestuursklimaat en de dominante opvattingen over de rolverdeling tussen overheid, markt en burger. Wij vragen dan ook niet van u om de minister op te dragen deze weg op te gaan. Wel zien wij mogelijkheden om middels een aantal gerichte afspraken meer houvast te creëren en de noodzakelijke transitie van de sector in goede banen te leiden. Wij sluiten daarmee aan bij de reactie van de VNG op het advies van de Raad voor Cultuur, zoals verwoord in de brief van de VNG van 19 juni jl.

In de eerste plaats pleiten wij voor het creëren van meer inhoudelijk houvast voor zowel de lokale overheden als voor de sector als geheel. Omdat hierbij een wettelijk kader ontbreekt (in tegenstelling tot de ons omringende landen, waar dat wel het geval is), zien we een belangrijke rol weggelegd voor een convenant tussen de drie overheden waarop ook de VNG heeft aangedrongen. Wij vragen om het rijk niet te laten afwachten zoals de minister in haar brief aangeeft, maar wij vragen u om de minister op te dragen een dergelijk convenant actief te entameren en om aan de minister duidelijke kaders en inhoudelijke lijnen mee te geven die de werking en strekking van het convenant richting geven. Wij denken dat dit mogelijk is binnen de hierboven beschreven politiek-bestuurlijke kaders en beperkingen.

In de tweede plaats brengen wij onder uw aandacht dat de lokale voorzieningen voor cultuureducatie en –participatie (welke overeind zijn gebleven), zich de afgelopen jaren snel hebben ontwikkeld, van de traditionele, meer aanbodgerichte scholen naar brede instellingen met een verbindende, innoverende en faciliterende rol, in een breed veld van klanten, uitvoerende partners en stakeholders. Wij denken dat het verder uitontwikkelen van die verbindende, brede rol en van de daarbij behorende bedrijfsmodellen een belangrijke stap is in het stabiliseren van de sector als geheel, waarbij het landelijk stelsel van centra voor de kunsten in de nieuwe omstandigheden een basis kan zijn waarop de lokale infrastructuur rust. Daarbij zien wij mogelijkheden voor het combineren van maatschappelijke taken met een gezond cultureel ondernemerschap.

Wij vragen:

1. Convenant

Actieve inzet van de minister om een convenant tot stand te brengen tussen de drie overheden met daarin opgenomen:

- de intentie om gezamenlijk zorg te dragen voor de toegang van jeugdige burgers tot voorzieningen voor cultuureducatie en –participatie met oog voor kwaliteit, spreiding (witte vlekken), en diversiteit en continuïteit;
- een kwalitatieve borging van de aansluiting tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie;
- separate aandacht voor de borging van talentontwikkeling (bijvoorbeeld in een netwerk gevormd door voorzieningen in de grotere steden) en ondersteuning van amateurs (we refereren hier graag aan de brief over talentontwikkeling die de minister na het zomerreces aan de Tweede Kamer gaat sturen);
- een heldere onderzoeksbasis om de ontwikkelingen te kunnen volgen.

2. Amateurkunst met Kwaliteit

Parallel aan de regeling Cultuureducatie met kwaliteit, zou ook een traject ontwikkeld kunnen worden gericht op Amateurkunst met Kwaliteit. Naast een mogelijke matching tussen overheden, denken we hierbij ook aan:

- ondersteuning (bijvoorbeeld vanuit het FCP) voor de ontwikkeling van innovatie van de sector op inhoudelijk vlak onder andere passend bij het sociaal domein en de doorgaande leerlijn van kinderen en jongeren met betrekking tot de actieve cultuurparticipatie;
- ondersteuning op de ontwikkeling van nieuwe bedrijfs- en financieringsmodellen voor de 21ste eeuw, waarbij er een gezond evenwicht is tussen markt en subsidie, waarmee de transformatie van de muziekscholen en centra voor de kunsten kan worden ondersteund. Mogelijk kan hierbij een gerenommeerd advies- en of onderzoeksbureau betrokken worden.

3. Onderzoek

Ten aanzien van stelselontwikkeling en het tegengaan van 'witte vlekken' (plaatsen waar het gecoördineerd aanbod en de platformfunctie ontbreekt), stellen wij voor het LKCA te betrekken, om samen gericht verder te werken aan duurzame lokale en provinciale modellen. Deze kunnen bijdragen aan een dekkend stelsel voor cultuureducatie en –participatie in ons land, passende bij de huidige tijd.

Met vriendelijke groet,
Mede namens de Manifestgroep, Kunsten '92 en de Federatie Cultuur,

Jan Brands
Directeur Kunstconnectie

KUNST
CONNECTIE

Kunsten '92

FEDERATIE VAN WERKGEVERSVERENIGINGEN IN DE CULTUUR

De Federatie Cultuur bestaat uit de volgende leden:

- Koepel Opera
- Kunstconnectie Branchevereniging voor kunsteducatie en kunstbeoefening
- NAPK Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten
- NMV Nederlandse Museumvereniging
- VNPF Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals
- VOB Vereniging Openbare Bibliotheken
- VSCD Vereniging van Schouwburgen en Concertgebouwdirecties
- NGA Nederlandse Galerie Associatie

CC: Vaste Kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap